

Hayattan rengi alırsan

Yaprak Özer / İndeks İletişim, Yönetim Kurulu Başkanı

Biliyor musunuz somut bir veri; Türkiye hayal kurmaktan korkuyor. Unutmuş. Hayal kuracak bilgisi de yok, cahil bırakılmış. Ülkemizde, hayatın DNA'sına göre hayal kuranların oranı yüzde 15. Hayal kurmayı bilmiyoruz hayal etmiyoruz yalnızca ümit ediyoruz. Kader, hüznün ve umut sarmalında kaybolmuş görünüyoruz.

Hayallerimiz, ruhumuz, renklerimiz

Bundan kısa bir süre önce Intel firması desteğinde ve sahipliğinde, FutureBright tarafından yapılmış bir araştırmanın sonuçlarını paylaşıyorum sizinle. Doğaldır ki, Intel firması konuyu girişimcilik ve iş dünyasıyla ilişkilendirerek kurgulamış. Amaç girişim ekosistemi ve teknoloji ekseninde toplumu anlamak. İşin bu kısmı da çok çarpıcı ya; sonuç bizim bildiklerimizin ve söylemlerimizin tam tersi; girişimci olmayı aklımızdan bile geçirmiyoruz. Her 10 kişiden yalnızca ikisi girişimcilik gibi bir şey düşünmüş.

Hayal etmek ne demek?

Araştırma sonuçlarına göre; İsteddiğimiz şeylerin gerçekleşmesini istemek (%22), mutlu olmak, mutlu hissetmek (%15), gelecekle ilgili düşünmek plan yapmak (%13), imkânsız, sahip olmadıklarını istemek (%10), iş sahibi olmak (%7), iç dünyanın yansımaları-hedefe ulaşmak-

düşünmek-para-zenginlik (bunlar ayrı ayrı kalemler olarak %4)... İşte bizim hayal kurmaktan anladığımız kabaca böyle. En büyük hayalimiz meslek sahibi olmak, kendimizi güvenceye almak (%48). İkinci en büyük hayalimiz maddi güvence ve yaşam standartlarımızı yükseltmek (%24). Üçüncü en büyük tatmin, gelecek odaklı hayallerimiz (%24). Kurduğumuz hayallere bakın. Temel haklarımızı hayal eder olmuşuz: eğitim, güvenlik, medeni yaşam standardı. Vatandaş olarak haklarımız.

Öğretmen doktor futbolcu

Daha derine inelim, üniversite kazanmayı, öğretmen ya da doktor ve futbolcu olmayı hayal eden çocuk ve gençlerimiz var. Tıp, temel doktorluktan vazgeçeli çok oldu. Tıp, kimyayla, genetikle, antropolojiyle, bilim ve teknolojiyle evlendi. Bu alanda çalışanlara ne diyeceğimizi şaşırır olduk. Futbol ise hep aynı, toplumsal değerler zinciri içinde sınıf atlayamıyor. Öğretmenlerimize gelince hayalleri süsleseler de atayamıyoruz, atasak da eğitimin gerisindedir. Peki, neden hayalleri süslüyorlar: Çocuk ve gençlerin gördüğü tek şey bu. Okula gidebiliyorsa, öğretmen görüyor. Özgürleşmek için öğretmen olmayı hayal ediyor. Hasta olunca doktora gidiyor, gördüğü ikinci

kişi. Başka meslek bilmiyor. "Ben de doktor olayım", diyor. Arda Turan ya da Ronaldo, tabii ki hayallerini süslüyor çünkü zenginliğin ve güzel kızların bileti!

Aziz Sancar yok

Aziz Sancar olmak istiyorum diyen çıkmamış araştırmaya katılanlar arasında. Elon Musk çok az. Mark Zuckerberg demiş bilenler (%7), rahmetli Steve Jobs (%9). Milli girişimcimiz Nevzat Aydın (%10)... Ve en büyük kitlenin hayallerini süsleyen kimse yok (%29). Sporcu, sanatçı, hukukçu, mühendis olmayı hayal etmek yerlerde sürünüyor. Ama polis olmayı hayal etmek onlardan bir tık yukarıda. Manevi hayalleri olanların kümelenmediği yerler ise çocuk ve veya torun sahibi olmak.

Nüfusumuz genç, hayallerimiz yaşlı

Çocukken bile hayal kurmuyoruz. Bu araştırmaya katılanların %49'u çocukken hayal kurduğunu söylemiş. Çocukluk bitiyor hayaller de ölüyor. Kadınlar erkeklerden, bekârlar evlilerden daha fazla hayal kuruyor. Verilen yanıtlardan anlaşılan o ki, hayal kurmak bağımsızlıktan geçiyor ve sonuç olarak biz Türkler kendimizi özgür hissetmiyoruz. Bağımsızlığının evlilikten geçtiğini düşünenlerin oranı kayda değer. Baba esaretinden koca esaretine yolculuk! Biz birinin

boyunduruğuna girmeyi, onun bizim için düşünmesini, karar vermesini özgürlük sanıyor olmamalıyız. Olsa olsa bu bir tembellik, konfor düşkünlüğü ve cehalettir. Ve korku!

Yetişkin Türk hayalden korkuyor

Neden korktuğumuzu nasıl dile getirdiğimizi biliyor musunuz peki: "hayal kurmak için çok kararlı olmak gerek, stresli bir süreç, çok çalışmak gerek, geçim derdi olmaması gerek...". Hayal kurmak zengin işi çünkü hayal kurmak için önce para diyenler %49. Hayal kurmak için özgürlük gerek diyenler %24, şans lazım diyenler %15 ve fırsat verilse yapacağını söyleyenler %15. Dışımız insan içimiz çürümüştü. Dünya üzerinde, "Özgürlük ver bana hayal kuracağım" diyen tek canlı türü olduğumuzu görüyorum. Neden hayal kurmadığımız sorusuna bulduğumuz kılıf yaratıcı. Türk, kendisini, duygusal, eğlenceli, uyumlu ve iyimser görüyor. Hayal gerçekleştirmek için azimli, girişken, cesur, yaratıcı ve şanslı olması gerektiği için hayale dalmıyor.

Hayal kurmak öğretilebilir

Ne olur silkelenelim. Biliyoruz ki, eğitim arttıkça hayal kurmak artıyor. Hayaller planlara, planlar hedeflere dönüşüyor. Eğitim sayesinde özgürleşiyoruz. Özgürleştikçe hayallere yelken açıyoruz. Eğitimle artan hayaller girişime dönüşüyor. Girişimler ekonominin temelini güçlendiriyor. Ama bizim gençlerimiz bir fikri olduğunda kimseyle paylaşmıyor, belki biraz arkadaşına açılıyor, sonra babaya söylüyor. Kendisine seni ne cesaretlendirir diye sorulduğunda bir numara "özgüven" diyor! Oysa,

eğitimle özgüveni gelecek. Devam ediyor; "...tecrübem olsaydı, ailem arkamda dursaydı, para kazanma isteğim ve bir de çevrem olsaydı..." Girişimci olacaktı! Bu arada girişimci kitleden yalnızca gençleri, teknolojiyi girişim için fırsat sanıyoruz. Girişimcilerin hayal ettikleri alanlar çok kısıtlı. Sanılıyor ki iletişim teknolojileri ve e-ticaret bu işin olmazsa olmazı.

Hayattan rengi alırsan geriye hiçbir şey kalmaz. Hayal kurmaktan korkmayalım.